

Institutul
Național al
Patrimoniului
Ministerul Culturii

CONSILIUL JUDEȚEAN
DAMBOVIȚA

CRONICA CERCETĂRIILOR ARHEOLOGICE DIN ROMÂNIA

CAMPANIA 2022

**CRONICA
CERCETĂRIILOR
ARHEOLOGICE
DIN ROMÂNIA**

CAMPANIA 2022

2023

Volum editat de către:

Institutul
Național al
Patrimoniului
Ministerul Culturii

Institutul Național al Patrimoniului

București, str. Ienăchiță Văcărescu nr. 16, sector 4, cod 040157
tel. +4021 336.60.73; +4021 336.54.24; fax: +0211 336 99.04
www.patrimoniu.ro

în parteneriat cu

Consiliul Județean Dâmbovița

Piața Tricolorului nr.1, Târgoviște, Dâmbovița
Cod poștal 130060
tel. 0245 207 600
fax. 0245 212 230
Email: consjdb@cjd.ro

prin

Complexul Național Muzeal „Curtea Domnească” Târgoviște

str. Justiției nr. 7, Târgoviște, jud. Dâmbovița
Cod poștal 130017
tel. 0729 073 122
email: contact@muzee-dambovitene.ro

Volum editat cu consultarea **Comisiei Naționale de Arheologie**
și finanțat de **Consiliul Județean Dâmbovița**

Colegiul științific:

Dr. Dan Aparaschivei
Dr. Ovidiu Cîrstina
Conf. dr. Ioan Carol Opreș
Dr. Roxana Munteanu
Dr. George Bounegru

Colectivul de redacție:

Dr. Dan Aparaschivei, Dr. Roxana Munteanu, Dr. George Bounegru, Dr. Ovidiu Cîrstina, Dr. Victor Sava,
Dr. Constantin Băjenaru, Dr. Nicoleta Man, Prof. dr. Mircea Negru, Dr. Raluca Teodorescu, Conf. dr. Ioan Carol Opreș,
Dr. Andrei Măgureanu

Grafică, machetare, tehnoredactare: Ruxandra Șerban

Copyright © autorii textelor, INP și Complexul Național Muzeal „Curtea Domnească” Târgoviște

Autorii textelor își asumă responsabilitatea conținutului rapoartelor publicate.

Versiunea pe internet a Cronicii Cercetărilor Arheologice din România. Campania 2022: www.patrimoniu.ro

Cop. I: Așezarea eneolitică Geangoești-Hulă (jud. Dâmbovița) - imagine dinspre vest cu structura de combustie și inventarul de pe podea, din locuința numărul 4. (Foto dr. Ana Ilie)

Cop IV: Așezarea eneolitică Geangoești-Hulă (jud. Dâmbovița) - figurină antropomorfă feminină și vas cu semințe. (Foto dr. Ana Ilie)

ISSN 2343 – 919X

MINISTERUL CULTURII

INSTITUTUL NAȚIONAL
AL PATRIMONIULUI

COMISIA NAȚIONALĂ DE
ARHEOLOGIE

DIRECȚIA PATRIMONIULUI
CULTURAL

COMPLEXUL NAȚIONAL MUZEAL
„CURTEA DOMNEASCĂ” TÂRGOVIȘTE

CRONICA CERCETĂRILOR ARHEOLOGICE DIN ROMÂNIA

CAMPANIA 2022

a LVII-a SESIUNE NAȚIONALĂ
DE RAPOARTE ARHEOLOGICE

29 - 31 MAI 2023 - TÂRGOVIȘTE

Cuprins

Preambul	7
Introducere. Aserțiuni lapidare despre arheologia românească actuală	8
Lista abrevierilor (instituții)	9
Abrevieri bibliografie	10
Lista rapoartelor de cercetare arheologică sistematică	12
Rapoartele de cercetare arheologică sistematică	17
Lista rapoartelor de cercetare arheologică preventivă	464
Rapoartele de cercetare arheologică preventivă	467
Lista rapoartelor de cercetare arheologică de diagnostic și evaluări de teren	680
Rapoartele de cercetare arheologică de diagnostic și evaluări de teren	682
Lista rapoartelor de cercetare arheologică din campaniile precedente	768
Rapoartele de cercetare arheologică din campaniile precedente	769
Necrolog	855

Lista abrevierilor (instituții)

AMU	Aix-Marseille Université
APPAT	Asociația pentru Promovarea Patrimoniului Arheologic din Transilvania
BCU București	Biblioteca Centrală Universitară - București
CAU Kiel	Christian-Albrechts-Universität zu Kiel, Germania
CICE Iași	Centrul de Istorie și Civilizație Europeană - Academia Română - Filiala Iași
CM Arad	Complexul Muzeal Arad
CMIA Bacău	Complexul Muzeal „Iulian Antonescu”, Bacău
CMJ Bistrița	Complexul Muzeal Bistrița-Năsăud
CMN	Complexul Muzeal Neamț, Piatra-Neamț
CMNM Iași	Complexul Muzeal Național „Moldova”, Iași
CNADNR	Compania Națională de Autostrăzi și Drumuri Naționale din România SA
CNMA Sibiu	Complexul Național Muzeal „Astra” Sibiu
CNMCD Târgoviște	Complexul Național Muzeal „Curtea Domnească”, Târgoviște
CNRS	Centre national de la recherche scientifique, Franța.
DAI Berlin	Deutsches Archäologisches Institut, Berlin
DC Alba	Direcția pentru Cultură a județului Alba
DC Harghita	Direcția pentru Cultură a județului Harghita
DC Hunedoara	Direcția pentru Cultură a județului Hunedoara
Facultatea de Istorie U București	Facultatea de Istorie a Universității București
GeoEcoMar	Institutul Național de Cercetare - Dezvoltare pentru Geologie și Geoecologie Marină
IA Iași	Institutul de Arheologie- Academia Română - Filiala Iași
IAB	Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan” - Academia Română - București
IAIA Cluj-Napoca	Institutul de Arheologie și Istoria Artei - Academia Română, Filiala Cluj-Napoca
ICUB	Institutul de Cercetare al Universității din București
ICAFR București	Institutul de Cercetări Antropologice „Francisc Rainer” București
ICEM Tulcea	Institutul de Cercetări Eco-Muzeale Tulcea
INCDD	Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare Delta Dunării
INFIN București	Institutul Național de Fizică și Inginerie Nucleară „Horia Hulubei” București
INP	Institutul Național al Patrimoniului București
IPJ Neamț	Inspectoratul de Poliție a județului Neamț
ISER București	Institutul de Speologie „Emil Racoviță” București
M Brăila	Muzeul Brăilei
M Caracal	Muzeul Câmpiei Romanațiului Caracal
M Gheorghieni	Muzeul „Tarisznyás Márton” Gheorghieni
M Sebeș	Muzeul Municipal „Ioan Raica” Sebeș
MA Mangalia	Muzeul de Arheologie „Callatis” Mangalia
MAE Corabia	Muzeul de Arheologie și Etnografie Corabia
MB Suceava	Muzeul Bucovinei Suceava
MBM Reșița	Muzeul Banatului Montan Reșița
MC	Ministerul Culturii
MC Franța	Ministerul Culturii - Franța
MCC Hunedoara	Muzeul „Castelul Corvinilor” Hunedoara
MCDR Deva	Muzeul Civilizației Dacice și Romane Deva
MCG Oltenița	Muzeul Civilizației Gumelnița Oltenița
MDJ Călărași	Muzeul Dunării de Jos Călărași
MG Năsăud	Muzeul Grăniceresc Năsăudean
MIE Târgu Neamț	Muzeul de Istorie și Etnografie Târgu Neamț
MI Galați	Muzeul de Istorie Galați
MIPP Galați	Muzeul de Istorie „Paul Păltănea” Galați
MI Turda	Muzeul de Istorie Turda
MINAC	Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța
MJ Argeș	Muzeul Județean Argeș
MJ Botoșani	Muzeul Județean Botoșani
MJ Buzău	Muzeul Județean Buzău
MJ Ialomița	Muzeul Județean Ialomița
MJ Mureș	Muzeul Județean Mureș
MJ Olt	Muzeul Județean Olt

MJ Satu Mare	Muzeul Județean Satu Mare
MJ Teleorman	Muzeul Județean Teleorman
MJ Vaslui	Muzeul Județean Vaslui
MJ Vâlcea	Muzeul Județean Vâlcea
MJERG Caransebeș	Muzeul Județean de Etnografie și al Regimentului de Graniță - Caransebeș
MJI Brașov	Muzeul Județean de Istorie Brașov
MJIA Maramureș	Muzeul Județean de Istorie și Arheologie Maramureș
MJIA Prahova	Muzeul Județean de Istorie și Arheologie Prahova
MJIA Zalău	Muzeul Județean de Istorie și Arheologie Zalău
MM București	Muzeul Municipiului București
MM Huși	Muzeul Municipal Huși
MM Tecuci	Muzeul Mixt Tecuci
MN Brukenthal	Muzeul Național Brukenthal, Sibiu
MNB Timișoara	Muzeul Național al Banatului Timișoara
MNCR	Muzeul Național al Carpaților Răsăriteni Sfântu Gheorghe
MNIR	Muzeul Național de Istorie a României
MNIT	Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei Cluj-Napoca
MNUAI	Muzeul Național al Unirii Alba Iulia
MO Craiova	Muzeul Olteniei Craiova
MSC Miercurea Ciuc	Muzeul Secuiesc al Ciucului, Miercurea Ciuc
MTC Oradea	Muzeul Țării Crișurilor Oradea
ÖAI Viena	Institutul de Arheologie de la Viena
SNR Filiala Craiova	Societatea Numismatică Română, Filiala Craiova
U București	Universitatea din București
UAIC Iași	Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” Iași
UAUIM București	Universitatea de Arhitectură și Urbanism „Ion Mincu” București
UBB Cluj-Napoca	Universitatea „Babeș - Bolyai” Cluj-Napoca
UDJ Galați	Universitatea Dunării de Jos Galați
ULB Sibiu	Universitatea „Lucian Blaga” Sibiu
Univ. Alba Iulia	Universitatea „1 Decembrie 1918” Alba Iulia
Univ. Craiova	Universitatea din Craiova
Univ. Pitești	Universitatea din Pitești
UO Constanța	Universitatea „Ovidius” Constanța
UPM Târgu Mureș	Universitatea „Petru Maior” Târgu Mureș
USM Suceava	Universitatea „Ștefan cel Mare” Suceava
USBPH Cahul	Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hașdeu” din Cahul
UT	University of Texas at Austin
UV Târgoviște	Universitatea „Valahia” Târgoviște
UV Timișoara	Universitatea de Vest Timișoara

Abrevieri bibliografice

- AMN – *Acta Musei Napocensis*, Cluj-Napoca.
AMP – *Acta Musei Porolissensis*, Zalău.
ArhMold – *Arheologia Moldovei*, Iași.
BCMI – *Buletinul Comisiunii Monumentelor Istorice*, București.
CA – *Cercetări Arheologice*, București.
CAB – *Cercetări arheologice în București*, București.
CCAR - *Cronica Cercetărilor Arheologice din România*.
CCDJ– *Cultură și Civilizație la Dunărea de Jos*, Călărași.
EAIVR - *Enciclopedia arheologiei și istoriei vechi a României*, București.
IDR – *Inscripțiile Daciei romane*.
JAHA – *Journal of Ancient History and Archaeology*, Cluj-Napoca.
MCA – *Materiale și Cercetări Arheologice*, București.
MemAntiq – *Memoria Antiquitatis*, Piatra Neamț.
SAA – *Studia Antiqua et Archaeologica*, Iași.
SCIV(A) – *Studii și Cercetări de Istorie Veche (și Arheologie)*, București.
StudiaUBB – *Studia Universitatis Babeș Bolyai*, Cluj-Napoca.
Terra Sebus - *Terra Sebus. Acta Musei Sabesiensis*, Sebeș.

Lista rapoartelor cercetărilor arheologice sistematice

1. Adamclisi, jud. Constanța [<i>Tropaeum Traiani</i>] <i>Punct: Străzile ABV IV, AV 2' și AV 3</i>	17
2. Adamclisi, jud. Constanța [<i>Tropaeum Traiani</i>] <i>Punct: Sectorul A, la N de Basilica A</i>	20
3. Adamclisi, jud. Constanța [<i>Tropaeum Traiani</i>] <i>Punct: Sector C (cartier de S)</i>	24
4. Alba Iulia, jud. Alba [<i>Apulum</i>] <i>Punct: Palatul guvernatorului consular al celor trei Dacii - Str. Munteniei nr. 15-17</i>	25
5. Alba Iulia, jud. Alba [<i>Apulum</i>] <i>Punct: Palatul guvernatorului consular al celor trei Dacii - Str. Munteniei nr. 15-17</i>	34
6. Albești, jud. Constanța <i>Punct: Cetate, la 4 km SV de com. Albești</i>	39
7. Ardeu, com. Balșa, jud. Hunedoara <i>Punct: Cetățuie</i>	42
8. Băneasa, com. Salcia, jud. Teleorman <i>Punct: Cetate (între sat și Șoseaua Națională), la sud de movila mică</i>	45
9. Bistricioara, com. Ceahlău, jud. Neamț <i>Punct: - Lutărie III</i>	47
10. Beidaud, com. Beidaud, jud. Tulcea <i>Punct: Sector Așezarea Rurală Romană</i>	52
11. Beidaud, com. Beidaud, jud. Tulcea <i>Punct: Sector Spațiul Funerar al Așezării Rurale Romane</i>	56
12. Berzovia, com. Berzovia, jud. Caraș-Severin <i>Punct: Castrul legiunii IIII Flavia Felix - porta principalis sinistra</i>	60
13. Bologa, com. Poieni, jud. Cluj [<i>Praetorium</i>] <i>Punct: Castrul roman auxiliar (Grădiște)</i>	63
14. Bordușani, jud. Ialomița <i>Punct: Bordușani Popina</i>	67
15. Brusturi, com. Creaca, jud. Sălaj [<i>tetrapylon – principia</i>] <i>Punct: Castrul roman auxiliar (la Ruine)</i>	70
16. Caransebeș, jud. Caraș-Severin <i>Punct: Cetatea Medievală Caransebeș (sector Central), Strada Potocului nr. 22</i>	74
17. Călugăreni, jud. Mureș <i>Punct: Castrul roman, termae și vicusul militar de la Călugăreni</i>	76
18. Căscioarele, com. Căscioarele, jud. Călărași <i>Punct: D'aia Parte</i>	80

19. Câmpulung, jud. Argeș <i>Punct: cartier Pescăreasa. Castrul roman de la Câmpulung – „Jidova”</i>	84
20. Câmpulung, jud. Argeș <i>Punct: Str. Negru Vodă, nr. 76</i>	92
21. Cârloănești, com. Vernești, jud. Buzău <i>Punct: Cetățuia</i>	96
22. Cheia, com. Grădina, jud. Constanța <i>Punct: Vatra Satului</i>	99
23. Costești, com. Costești, jud. Iași <i>Punct: Cier. Lângă Școală</i>	106
24. Covasna, jud. Covasna <i>Punct: Cetatea Zânelor</i>	110
25. Crăsanii de Jos, com. Balaciu, jud. Ialomița <i>Punct: Piscul Crăsani</i>	112
26. Crivina, jud. Timiș <i>Punct: Leopoldsberg</i>	115
27. Dudeștii Vechi, com. Dudeștii Vechi, jud. Timiș <i>Punct: Movila lui Deciov</i>	117
28. Geangoești, com. Dragomirești, jud. Dâmbovița <i>Punct: Hulă</i>	122
29. Grădiștea de Munte, com. Orăștioara de Sus, jud. Hunedoara <i>Punct: Sarmizegetusa Regia</i>	129
30. Gumelnița, mun. Oltenița, jud. Călărași <i>Punct: Măgura Gumelnița (Măgura Calomfirescu)</i>	135
31. Hârșova, jud. Constanța [<i>Carsium</i>] <i>Punct: Cetate, Port - debarcader</i>	139
32. Igrăș, com. Sânpetru Mare, jud. Timiș <i>Punct: Mănăstirea Egres</i>	143
33. Inlăceni, com. Atid, jud. Harghita <i>Punct: castrul roman Vár / Cetate</i>	149
34. Isaccea, jud. Tulcea [<i>Noviodunum</i>] <i>Punct: Cetate</i>	156
35. Istria, com. Istria, jud. Constanța [<i>Histria</i>] <i>Punct: Sector Acropolă Centru-Sud</i>	188
36. Istria, com. Istria, jud. Constanța [<i>Histria</i>] <i>Punct: Sectorul Basilica cu criptă</i>	194
37. Istria, com. Istria, jud. Constanța [<i>Histria</i>] <i>Punct: Sector extra muros Poarta Mare – Turnul Mare</i>	199
38. Istria, com. Istria, jud. Constanța, [<i>Histria</i>] <i>Punct: „Cetatea Histria, Platou”</i>	201
39. Istria, com. Istria, jud. Constanța [<i>Histria</i>] <i>Punct: Cetatea Histria – Sector Sud</i>	207

40. Istria, com. Istria, jud. Constanța [<i>Histria</i>] <i>Punct: Cetatea Histria, Sector Templu</i>	211
41. Jac, com. Creaca, jud. Sălaj <i>Punct: Dealul Cămnin</i>	216
42. Jac, com. Creaca, jud. Sălaj [<i>Porolissum</i>] <i>Punct: Pometul Jacului</i>	217
43. Jucu de Sus, com. Jucu, jud. Cluj <i>Punct: Râțul boilor (parcul industrial TETAROM III)</i>	220
44. Jurilovca, com. Jurilovca, jud. Tulcea <i>Punct: Orgame [Argamum]</i>	223
45. Luncani - Piatra Roșie, com. Boșorod, jud. Hunedoara <i>Punct: Piatra Roșie - Cetatea dacică</i>	231
46. Luncasprie, com. Dobrești, jud. Bihor <i>Punct: Peștera Izbucl Topliței de Vida</i>	237
47. Maliuc, com. Maliuc, jud. Tulcea <i>Punct: Taraschina</i>	242
48. Mangalia, jud. Constanța <i>Punct: Necropola tumulară: Movila Neptun, Movila Dulcești; la 1 km vest de intersecția E87 (șoseaua Constanța-Mangalia) cu drumul 39C (intrarea spre Neptun)</i>	252
49. Măriuța, jud. Călărași <i>Punct: La Movilă</i>	257
50. Mintia, com. Vețel, jud. Hunedoara <i>Punct: Micia</i>	259
51. Oarda, mun. Alba Iulia, jud. Alba <i>Punct: Bulza</i>	268
52. Ocnîța, oraș Ocnele Mari, jud. Vâlcea [<i>Buridava</i>] <i>Punct: Dealul Cosoța, Terasa VIII (situl Buridava delimitat la N de pâraul Sărat, la V de drumul comunal, la E și S de Valea Bradului)</i>	271
53. Oltina, com. Oltina, jud. Constanța <i>Punct: Capul Dealului</i>	276
54. Ostrov, com. Ostrov, jud. Constanța [<i>Durostorum</i>] <i>Punct: Ferma 4</i>	278
55. Pantelimonul de Sus, com. Pantelimon, jud. Constanța [<i>Ulmetum</i>] <i>Punct: Cetatea romano-bizantină</i>	279
56. Pietroasa Mică, com. Pietroasele, jud. Buzău <i>Punct: Gruiu Dării</i>	286
57. Poiana Cireșului, mun. Piatra Neamț, jud. Neamț <i>Punct: Valea Doamnei</i>	290
58. Rapoltu Mare, com. Rapoltu Mare, jud. Hunedoara <i>Punct: La Vie</i>	294
59. Reșca, com. Dobrosloveni, jud. Olt [<i>Romula</i>] <i>Punct: Fortificația centrală</i>	297
60. Ripiceni, com. Ripiceni, jud. Botoșani <i>Punct: Holm/Telescu</i>	305

61. Roșiori, com. Dulcești, jud. Neamț <i>Punct: Țarina Veche/La Humărie</i>	311
62. Sarmizegetusa, com. Sarmizegetusa, jud. Hunedoara [<i>Ulpia Traiana Sarmizegetusa</i>] <i>Punct: Domus procuratoris</i>	317
63. Sălicea, com. Ciurila, jud. Cluj <i>Punct: Vârful Penii</i>	320
64. Sâncraia, oraș Aiud, jud. Alba <i>Punct: Darvas</i>	325
65. Sântana, jud. Arad <i>Punct: Cetatea Veche</i>	329
66. Slava Rusă, com. Slava Cercheză, jud. Tulcea [<i>Ibida</i>] <i>Punct: Cetate</i>	333
67. Stolniceni, mun. Râmnicu Vâlcea, jud. Vâlcea <i>Punct: Stolniceni – Buridava romană (Str. Buridava nr. 31)</i>	357
68. Sultana, com. Mănăstirea, jud. Călărași <i>Punct: Malu Roșu</i>	362
69. Susani, com. Traian Vuia, jud. Timiș <i>Punct: Grămurada de la Jupani</i>	367
70. Șimleu Silvaniei, jud. Sălaj <i>Punct: dealul „Cetate”</i>	369
71. Șoimeni, com. Păuleni-Ciuc, jud. Harghita <i>Punct: Dâmbul Cetății „Vardomb”</i>	370
72. Tăcuta, com. Tăcuta, jud. Vaslui <i>Punct: Dealul Miclea/Paic</i>	378
73. Târgoviște, jud. Dâmbovița, str. Calea Domnească nr. 181 <i>Punct: Curtea Domnească din Târgoviște</i>	381
74. Târgșoru Vechi, com. Târgșoru Vechi, jud. Prahova <i>Punct: La Mănăstire</i>	388
75. Tilișca, com. Tilișca, jud. Sibiu <i>Punct: Dealul Cățănaș</i>	389
76. Topalu, jud. Constanța [<i>Capidava</i>] <i>Punct: Sector VII intra muros</i>	393
77. Topalu, jud. Constanța [<i>Capidava</i>] <i>Punct: Sectorul de est (sectoarele IV-V) intra muros</i>	402
78. Topalu, jud. Constanța [<i>Capidava</i>] <i>Punct: Sector X extra muros</i>	414
79. Topolița, com. Grumăzești, jud. Neamț <i>Punct: La nord-vest de sat</i>	417
80. Tulcea, jud. Tulcea [<i>Aegyssus</i>] <i>Punct: Parcul „Monumentul Independenței” („Colnicul Hora”)</i>	422
81. Turda, jud. Cluj [<i>Potaissa</i>] <i>Punct: Dealul Cetății. Castrul legiunii a V-a Macedonica. Sector Canabae Est</i>	428

82. Ungra, com. Ungra, jud. Braşov <i>Punct: Castrul roman și aşezarea civilă. Pe Hill (Rupea 6 / Szászugra)</i>	438
83. Urlaţi, jud. Prahova <i>Punct: La Câmp/La Islaz</i>	443
84. Valea Stâniei, com. Țițești, jud. Argeş <i>Punct: Vărzărie</i>	445
85. Vânători, jud. Galaţi <i>Punct: La Jolică</i>	449
867 Vlădeni, jud. Ialomiţa <i>Punct: Popina Blagodeasca</i>	454
88. Voineşti, com. Lereşti, jud. Argeş <i>Punct: Malul lui Cocoş – „Măilătoaia”</i>	458

33. Inlăceni, com. Atid, jud. Harghita**Punct: castrul roman Vár / Cetate**

Tip de sit: 121 (castru)

Încadrare cronologică: 32 (Epoca romană)

Cod RAN: 83829.01

Autorizația nr. 88 / 2022

Colectiv: Zsolt Visy - responsabil științific (Universitatea din Pécs), Katalin Sidó, Rita Visy-Késmárky, Bence Ábrahám, Simonetta Göblyös – membri în colectiv.

Finanțare: circa 14800 lei din fonduri private atrase

Perioada desfășurării cercetării: 17.07 – 5.08.2022

Altfel decât multe alte castre romane din Dacia, fortificația de la Inlăceni este așezată pe un platou, aflat la cumpăna apelor între bazinele hidrografice ale Târnavei Mari și Târnavei Mici, la o altitudine de circa 700-720 m. Locul cunoscut de localnici drept „Cetate” (în lb. maghiară Vár) se află la limita de est a localității Inlăceni (în lb. maghiară Énlaka). O mare parte a terenului pe care este așezat castrul roman este folosit azi drept fâneată.

Situl este cunoscut în literatura de specialitate încă din a doua jumătate a sec. XIX, când a fost descris de F. Müller și ulterior Orbán Balász. Primele săpături documentate științific au fost efectuate de Zoltan Székely în anii 1946-1947 și apoi Mihail Macrea în 1950. În 2008 și 2016 (Fig. 1) castrul a fost cercetat magnetometric de echipe de cercetare din cadrul Institutului German de Arheologie. Din 2016 cercetările de teren au fost reluate de Zsolt Visy.

Cercetările arheologice din campania anului 2022 au fost determinate de nevoia verificării prin săpături a ipotezelor despre cronologia sitului, formulate de Rainer Komp ca urmare a cercetării sale magnetometrice. Așa cum a fost propus în planul multianual de cercetare, în cel de-al treilea an, săpătura s-a concentrat pe turnul de nord din cadrul la porți praetoria. Secțiunea a fost trasată pornind de la rezultatele cercetării magnetometrice ale lui Komp (Fig. 2), care a postulat aici trei faze cronologice. La fel ca și în campaniile precedente, cercetarea din acest an nu a confirmat ipoteza existenței unui val interior și a unui exterior, presupuse de Komp. Obiectivul specific al cercetării din 2022 a fost astfel verificarea poziției porta praetoria și a dimensiunilor turnului.

Săpăturile efectuate la Inlăceni în 2022 au condus în principal la următoarele rezultate:

1. Cercetările din segmentul de vest al secțiunii M-N, cu dimensiunile de 43 x 1 m, nu au putut confirma presupunerea lui Komp despre existența aici a mai multor turnuri de poartă de dimensiuni mari. În partea de est a secțiunii trasate (aproximativ în 1/3) în șanțul de apărare s-a descoperit dărâmătura zidului de apărare din faza de piatră a castrului (Fig. 3).

2. Judecând situația pe baza prospecțiunilor magnetometrice și de suprafață, zidul castrului de piatră continuă pe direcția spre nord față de turnul de nord al porții praetoria. Această situație s-a confirmat de săpăturile din campania raportată. Explicația acestui fenomen, observat și în alte părți ale perimetrului castrului, trebuie căutată după toate probabilitățile în alunecările de teren specifice

acestui areal.

3. Cu regret, zidul de incintă cu o lățime de circa 1,50 m s-a păstrat doar sub nivelul roman de călcare. Cu toate acestea, s-a observat – ca și în cazul cercetărilor de la porta principalis dextra, că au existat două faze de construcție ale castrului. Ridicat pentru prima dată în anul 149, castrul a fost construit fără turnuri de poartă. Acestea de la urmă au fost edificate abia la momentul unor reparații și renovări de la începutul sec. al III-lea, pe locul unor segmente demolate ale zidului de incintă din preajma deschiderii de poartă. În afară de nivelul inferior al zidului, pe partea lui exterioară s-au putut observa urme foarte distruse ale zidăriei unui turn (Fig. 4-5).

4. Au fost cercetate prin săpături trei secțiuni ale turnului de poartă cu o lățime de circa 4,5 m. Din cauza distrugerilor nu s-a putut stabili cu precizie mersul peretelui exterior al turnului. Zidăria pereților laterali ar fi putut atinge grosimea de circa 1 m, iar a celui exterior – de circa 1,20-1,50 m.

5. Pe partea de sud a turnului de poartă s-a descoperit un segment din via praetoria. Din rezultatele cercetărilor anterioare se cunoaște faptul că poarta era dublă, cu un perete ce despărțea drumul de ieșire din castru în două benzi separate. Stâlpul descoperit spre sfârșitul campaniei era plasat pe mijlocul porții duble și a contribuit la estimarea lățimii via praetoria: segmentul descoperit atinge lățimea de 3,5 m și astfel lățimea totală a drumului, împreună cu stâlpul median, poate fi estimată la circa 7,5 m, ceea ce corespunde observațiilor din alte părți.

6. După curățarea dărâmăturii de zidărie, s-a putut cerceta șanțul de apărare a castrului, în care s-au putut identifica trei faze cronologice. Pe partea marginală dinspre interior, șanțul se extinde până sub fundația de piatră a zidului de incintă, astfel încât aici poate fi vorba de faza castrului de pământ. Drept dovadă a acestei interpretări poate servi și fragmentul de terra sigillata, recuperat din stratul fără descoperiri (Fig. 6). Judecând după grosimea redusă a acestui nivel, el poate fi datat în perioada primei jumătăți a sec. II-lea.

7. A doua și a treia fază a șanțului de apărare corespunde castrului de piatră. Mutarea cu 1 – 1,5 m înspre exterior a axului șanțului din faza III-a este o consecință a faptului că turnul de poartă a fost construit în exteriorul zidului inițial. Pe baza acestei constatări, faza a II-a a șanțului – fără descoperiri arheologice, poate fi pusă în legătură cu nivelul inițial de construcție a castrului de piatră în anul 149, iar faza a III-a – cu faza de refaceri de la începutul secolului al III-lea, probabil din perioada împăratului Caracalla, când se construiesc turnurile de poartă (Fig. 7-8).

8. Pe parcursul săpăturilor au fost făcute o serie de descoperiri de piese arheologice, în cea mai mare parte fragmente de vase ceramice. S-au mai descoperit numeroase fragmente de tige și olane. De menționat este un fragment tegular cu urmele unei presupuse inscripții din două rânduri [...]TO / [...]PILA (Fig. 9). Toate aceste piese, la fel ca și arhiva științifică sunt depuse la Muzeul „Molnár István” din Cristuru Secuiesc.

Abstract

Previous results were to determine the full extent and warehouse wing of the principia, followed by the eastern, northern and southern vallum trimming in 2016, 2019 and 2021. The purpose of the excavations was also to verify or refute the three- and four-period defensive works assumed by Komp. The 2022 excavation did not confirm his complicated periodization. The wall of the stone fort runs further north of the northern gate tower of the porta praetoria, based on previous surveys and geophysical surveys. The cause of this phenomenon was the slipping of the clay soil. The porta praetoria had two phases. For the first time, in 149, it was built without gate towers or only with not identifiable inner towers, the known towers were erected only at the time of repair and renovation at the beginning of the 3rd century. On the south side of the gate tower, a detail of the via praetoria was unearthed. The protective trench had three periods. The innermost one extends also under the stone foundation of the castellum, so this was the trench of the palisade camp. The II and III defensive trenches belonged to the stone-walled fortress. The pushing of the axis of trench III by one and a half meters out is a consequence of the fact that the wall of the tower jumped out of the former wall plane. Trench II can be linked to the stone fort in 149 and Trench III to the fort restored at the beginning of the third century, presumably during the time of Caracalla, when the gate towers were built.

Illustrations list

Fig. 1 - The geophysical measurement of the year 2016 (after Komp 2017)

Fig. 2 - The periodization of the castellum at Énlaka according to R. Komp (2017) and the trenches in the porta praetoria

Fig. 3 - The stone wall of the castellum in the trench M-N

Fig. 4 - The wall of the castellum and that of the gate tower.

Fig. 5 - The wall of the castellum, the northern gate tower and the via praetoria in the trench M-N-O-P

Fig. 6 - Terra sigillata sherd with trace of a stamp

Fig. 7 - The wall of the castellum and ditches

Fig. 8 - The wall of the castellum and the ditches I-II-III

Fig. 9 - Part of a later with graffito

Keywords / Cuvinte cheie

Roman limes, castellum, porta praetoria, gate towers, defensive trenches.

Dacia romană, Limes, castru, structura fortificației, porta praetoria, turn de poartă, șanț de apărare

Bibliografie:

Komp 2017 - Komp, R., *Preliminary Field Report on a Geomagnetic Survey of a Roman Auxiliary Camp in the Community of Inlăceni/Énlaka, Romania*, 17.10.-20.10.2016, in *Ephemeris Napocensis*, XXIV, 2017, p. 249-58.

Macrea 1957 - Macrea, M. *Apărarea graniței de vest și nord-vest a Daciei pe timpul împăratului Caracalla*, in *SCI-VA*, 8, 1-4, 1957, p. 285-311.

Macrea 1960 - Macrea, M. *Garnizoanele coortei VIII Raetorum în Dacia, în Omagiu lui Constantin Daicoviciu cu*

prilejul împlinirii a 60 ani, București, 1960, p. 339-352.

Müller 1859 - Müller, F., *Mitteilungen der K.K. Central-Commission zur Erforschung und Erhaltung der Baudenkmaler*, 4, 1859.

Orbán 1868 - Orbán, B., *A Székelyföld Leírása Történelmi, Régészeti, Természetráji S Népismeji Szempontból. I. Udvarhelyszék*, Pest, 1868.

Popa et alii 2010 - Popa, A, Cocș S., Klein C., Gaiu C., Man N., *Geophysikalische Prospektionen in Ostsiebenbürgen. Ein Deutsch-Römänisch-Moldauisches Forschungsprojekt an Der Ostgrenze Der Römischen Provinz Dacia*, in *Ephemeris Napocensis*, 20, 2010, p. 101-28.

Székely 1946 - Székely, Z., *A Háromszéki Római Erődrendszer*, in *Jegyzetek. Dacia Történetéhez*, 39-43, Sf. Gheorghe, 1946.

Székely 1956 - Székely, Z., *Raport despre cercetările arheologice executate de Muzeul Regional din Sf. Gheorghe între anii 1945-1955, Inlăceni*, in *Almanah*, 31-40. Sf. Gheorghe, 1956.

Visy 2021 - Visy, Zs., *The Castellum at Inlăceni/Énlaka and the Eastern Limes of Dacia*, in *Angvstia*, 25, 2021, p. 117-40.

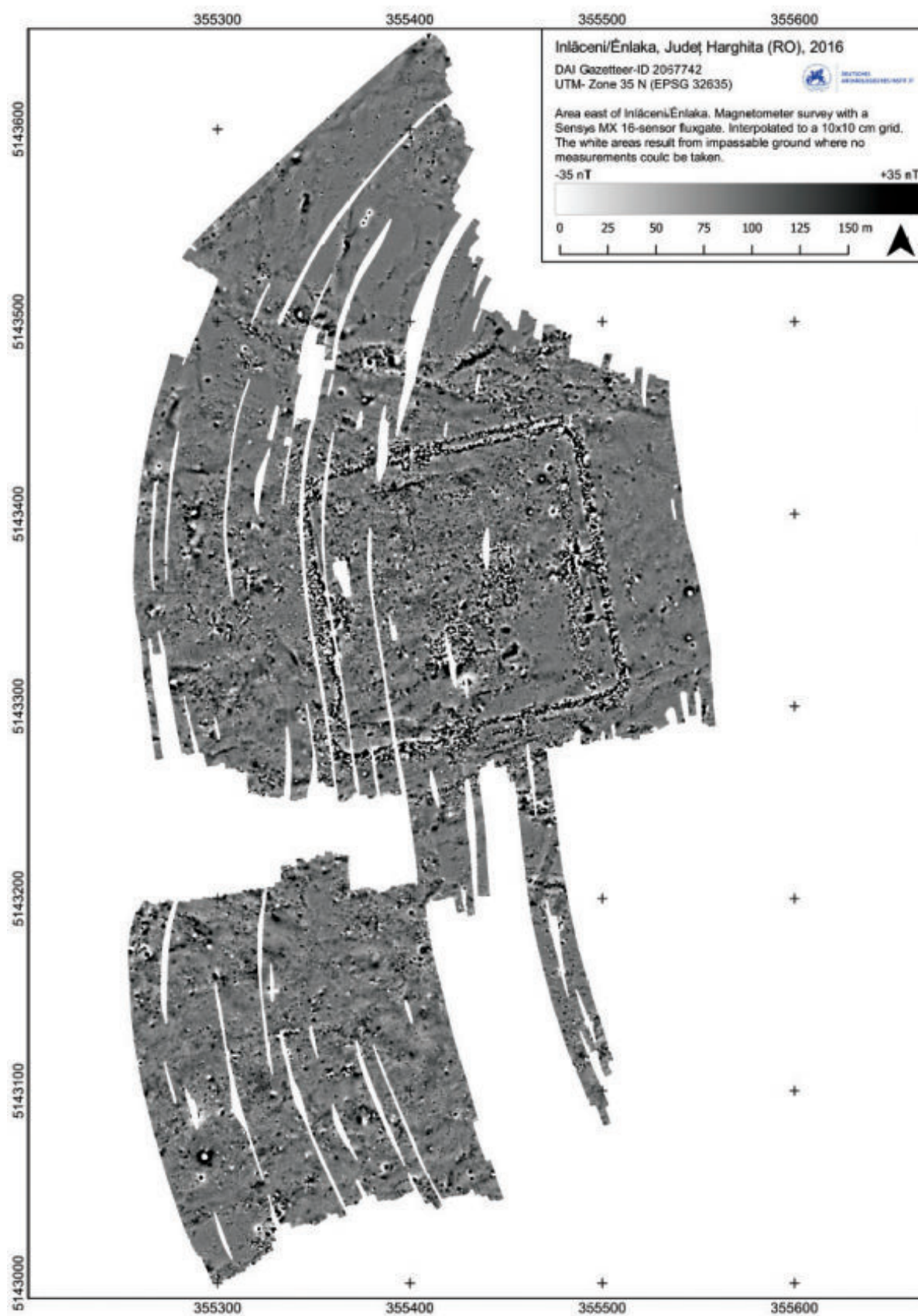

Fig. 1. Rezultatele cercetărilor magnetometrice din anul 2016 (după Komp 2017)

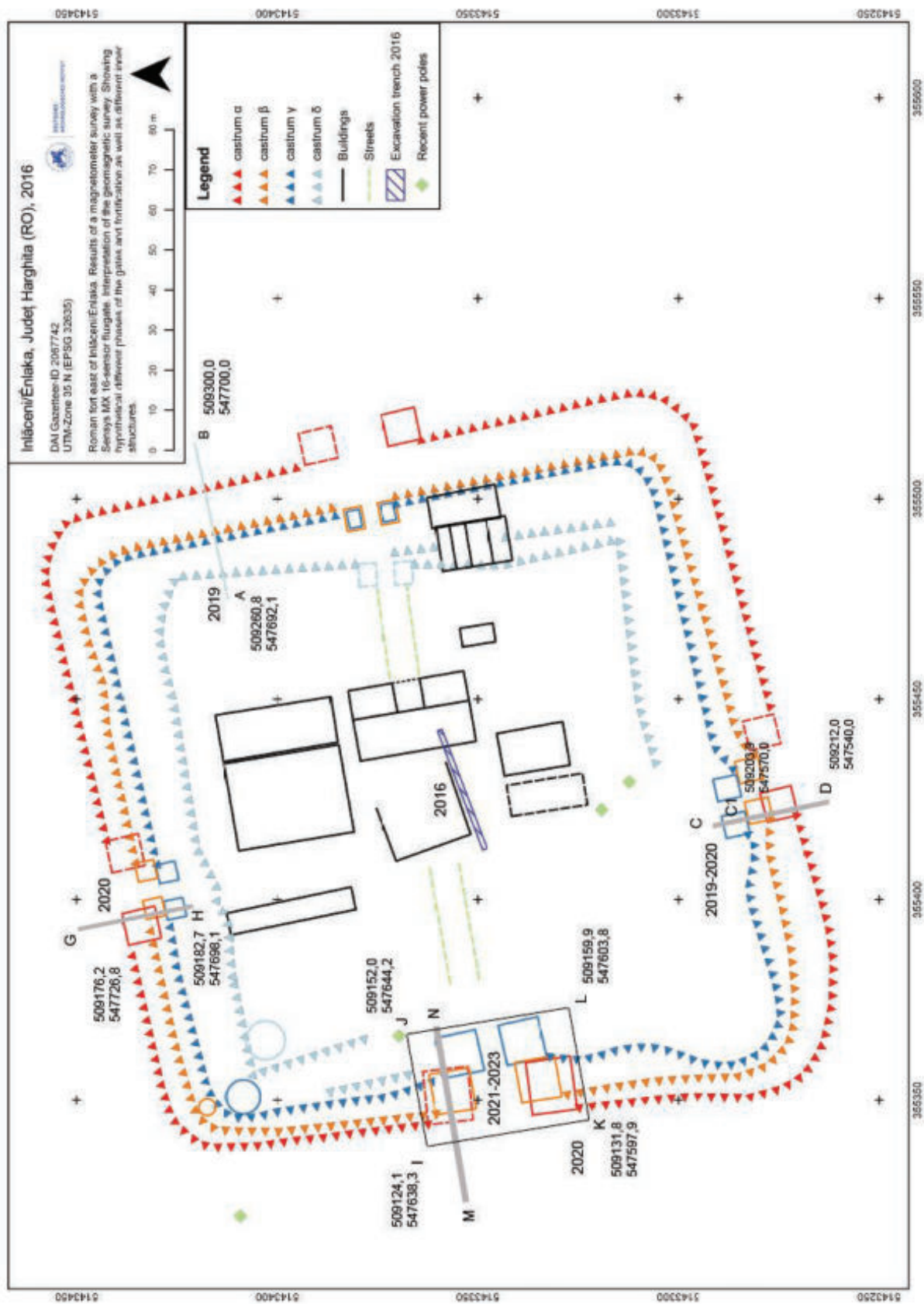

Fig. 2. Interpretarea rezultatelor cercetărilor magnetometrice din 2016 (după Komp 2017) și secțiunile arheologice de verificare

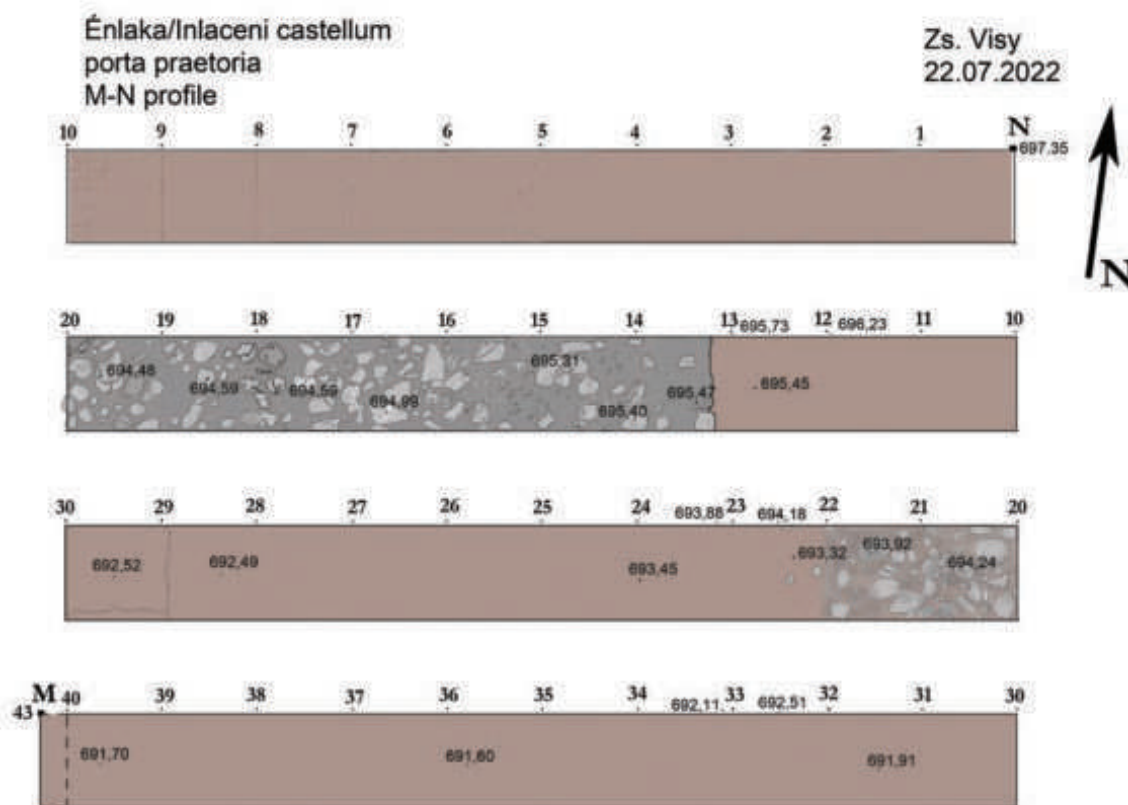

Fig. 3. Imaginea zidului de piatră a castelului în secțiunea M-N

Fig. 4. Zidul de incintă și zidul turnului de nord de la porta praetoria

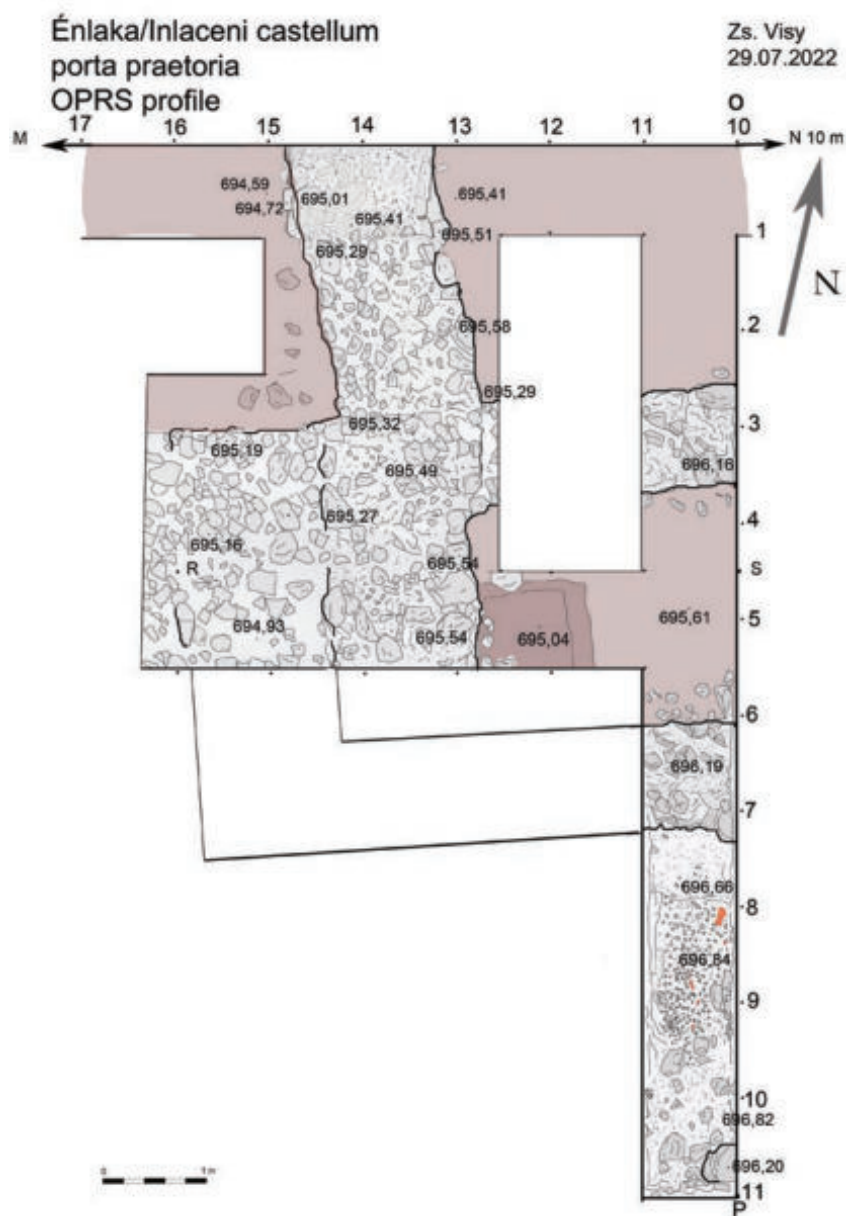

Fig. 5. Zidul de incintă, zidul turnului de nord de la porta praetoria și via praetoria. Secțiunea M-N-O-P

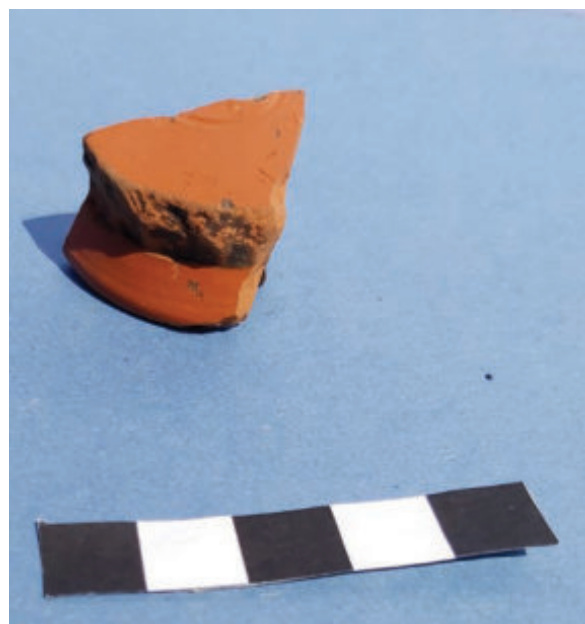

Fig. 6. Fragment de terra sigillata cu urme de șampilă.

Fig. 7. Zidul de incintă și șanțurile de apărare

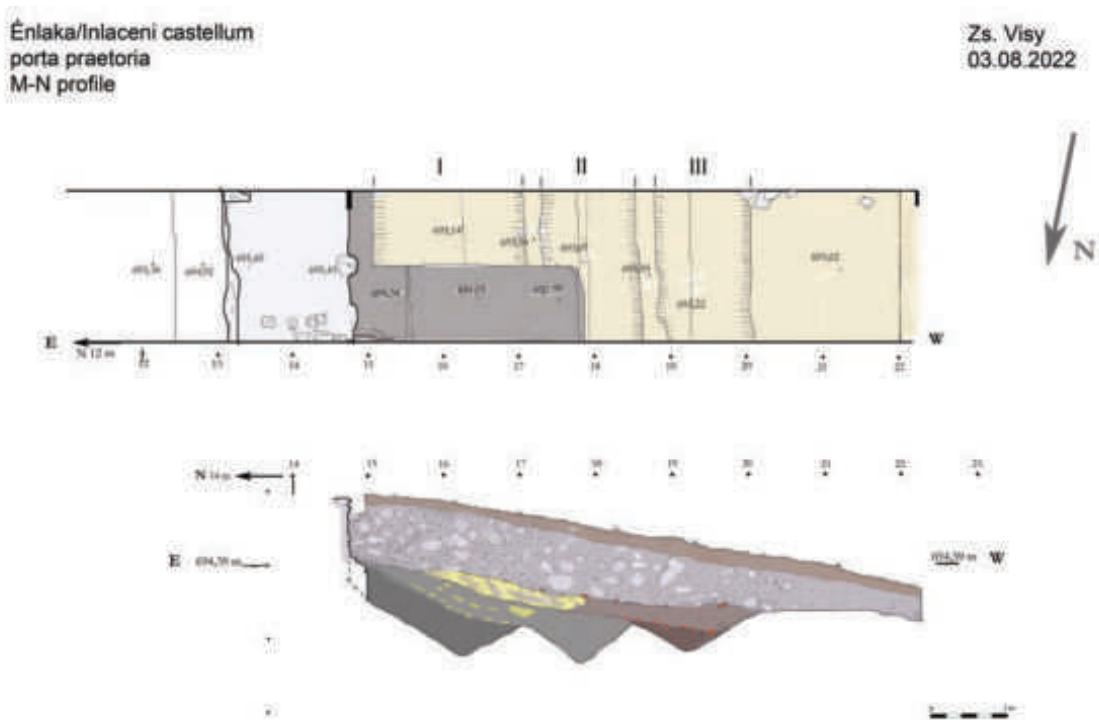

Fig. 8. Zidul de incintă și șanțurile de apărare I – II – III

Fig. 9. Fragment tegular cu urme de graffito